

Název: Edukace pacienta při kolonoskopickém vyšetření TRUS

Charakteristika standardu: závazná norma pro edukaci pacienta při kolonoskopickém vyšetření

Cíl:

1. Pacient má informace o přípravě na kolonoskopické vyšetření.
2. Pacient má informace o průběhu kolonoskopického vyšetření.
3. Pacient má informace o možných komplikacích po kolonoskopickém vyšetření.
4. Pacient má informace o dodržování zásady zdravého životního stylu.

Určeno: pro pacienty podstupující kolonoskopické vyšetření.

Vydání: 2018

Doba platnosti: 3 roky

Kontrola: průběžně, každoročně, minimálně 2x za 1 rok

Kontrolu vykonává: náměstkyně ošetrovatelské péče (hlavní sestra), vrchní sestra, staniční sestra

Kritéria struktury:

- S1 Pracovníci:** edukační sestra (registrovaná všeobecná sestra, sestra pro péči v chirurgických oborech)
- S2 Prostředí:** ambulance gastroenterologie, zajistit podmínky dostatkem soukromí
- S3 Pomůcky:** poučení pro pacienty před kolonoskopickým vyšetření, informovaný souhlas
- S4 Dokumentace:** dokumentace lékařská a ošetrovatelská, edukační standard, informační materiál k edukaci pacienta při kolonoskopickém vyšetření, záznam o edukaci

Kritéria procesu:

- P1** Sestra se pacientovi představí, ověří si jeho totožnost a zajistí si souhlas s provedením edukace.
- P2** Sestra posoudí stupeň vědomostí pacienta o daném tématu, schopnost učení, psychický stav, úroveň spolupráce a aktuální schopnosti a možnosti dodržování zásad životního stylu (pozorováním, rozhovorem, dokumentace).
- P3** Sestra diagnostikuje ošetrovatelské diagnózy ve vztahu k případným nedostatečným vědomostem, dovednostem, schopnostem a edukaci dle NANDA taxonomie.
- P4** Sestra společně s pacientem tvoří edukační cíle.
- P5** Sestra spolu s pacientem určí obsah a rozsah edukace.
- P6** Sestra zvolí vhodnou metodu a formu edukace (individuální rozhovor, výukové sezení, video). Účastnit se může i rodina pacienta (dle uvážení pacienta). Hodnotící metoda může být formou otázek a odpovědí, znalostní test apod.
- P7 Sestra edukuje pacienta o přípravě na kolonoskopické vyšetření:**

P7A charakteristika kolonoskopického vyšetření

TRUS je ultrazvukové vyšetření, při kterém urolog zavede ultrazvukovou sondu do konečníku, která slouží k zacílení podezřelé tkáně v prostatě. Pomocí speciální tenké jehly pak odebírá vzorky prostaty k histologickému vyšetření. Vyšetření se provádí ambulantně v lokální anestezii, v některých indikacích za hospitalizace v analgosedaci (omezení vnímání bolesti pomocí léků) nebo také v lokálním znecitlivění. TRUS umožňuje zobrazit celou tkáň prostaty, změřit její rozměry, hodnotit velikost a strukturu tkáně i semenných váčků. Biopsie prostaty slouží k vyloučení či potvrzení zhoubného onemocnění prostaty (Wasserbauer, 2014).

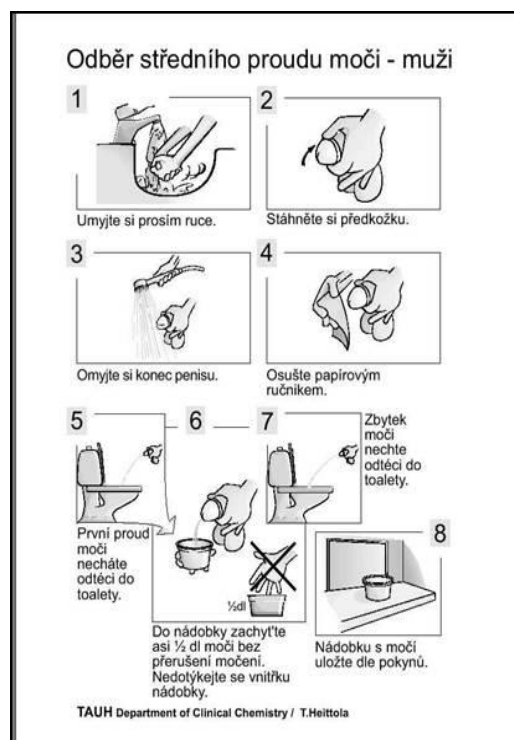
P7B léčích

- **Nutnosti vysadit antikoagulancia** (Anopyrin, Godasal, Warfarin) dle ordinace lékaře cca **5–10 dní před vyšetřením**, z důvodu rizika zvýšeného krvácení.
- **Nutnosti nasadit antibiotickou profylaxi** dle ordinace lékaře **dva dny před vyšetřením** z důvodu prevence infekce.

P7C odběrech biologického materiálu

- Nejméně 1 den před termínem výkonu se dostavit na odběr krve k vyšetření krevní srážlivosti (INR, APTT).
- **10 dní před termínem výkonu** doma po důkladné hygieně pacient zachytit do sterilní zkumavky střední proud moči k mikrobiologickému vyšetření a označenou zkumavku spolu s příslušnou žádankou donést na odběrové místo, za 3 dny se informovat na výsledek v urologické ambulanci.

Obr 7 Odběr středního proudu moči u mužů (Pokorná, 2013, s. 94)

P7D dietním opatření

2–3 dny před termínem výkonu je vhodné jíst bezzbytkovou stravu, což je strava plnohodnotná, lehce stravitelná, nenadýmavá, netučná, nedráždivá a v těle nemá zanechávat nestrávené zbytky potravy. **Vhodné potraviny** jsou libové hovězí a kuřecí maso, ryby, šunka, brambory, těstoviny, rýže, zakysané mléčné výrobky, zelenina bez slupek. **Vše jen vařené nebo dušené!** Z čerstvého ovoce banán nebo strouhané jablko, jinak ve formě kompotů. **Nevhodné potraviny** jsou čerstvé ovoce a zelenina, mléko, živočišné tuky, škvarky, sádlo, kečup, hořčice, tatarka a alkohol.

P7E vyprázdnění konečníku před vyšetřením

z důvodu zavádění rektální sondy do konečníku. Glycerinové čípky si pacient zakoupí v lékárně a **zavede si jeden čípek do konečníku večer den před plánovaným vyšetřením a druhý čípek ráno v den konání vyšetření.**

P8 Sestra edukuje pacienta o průběhu kolonoskopického vyšetření.:

P8A časovém průběhu vyšetření, které trvá přibližně 15 minut. Pacient však musí setrvat ještě přibližně 2 hodiny po vyšetření na expektačním lůžku, než bude propuštěn v doprovodu domu.

P8B stravě. V den vyšetření **může být pacient nalačno nebo lehce posnídat,** což je důležité zvláště u diabetiků jako prevence hypoglykémie, proto je doporučována s sebou svačina a dostatek pití.

P8C náplni močového měchýře při vyšetření z důvodu usnadnění orientace lékaře v ultrasonografickém obraze. **Pacientovi se proto nedoporučuje vyprázdnit močový měchýř těsně před vyšetřením!**

P8D poloze při vyšetření. Pacient zaujímá polohu na levém boku s koleny pokrčenými a přitaženými k hrudníku. Výkon lze provádět i v litotomické (gynekologické) poloze.

P8E bolesti a nepříjemném pocitu během vyšetření. Toto vyšetření je minimálně bolestivé a většinou je muži dobře snášeno, a proto ho lze provádět i ambulantně v lokální anestezii. Při vyšetření je vhodné se co nejvíce se uvolnit, nestahovat pánevní a břišní svalstvo a **pravidelně a klidně dýchat,** aby se obtíže spojené s vyšetřením minimalizovaly na nejmenší možnou míru.

P9 Sestra edukuje pacienta o možných komplikacích po kolonoskopickém vyšetření:

P9A lécích

- **Pacient doužívá celé balení antibiotik dle ordinací lékaře,** aby se předešlo rozvoji infekce.
- Antikoagulantii zpět nasadí po konzultaci s praktickým lékařem, pokud bude moč bez příměsi krve.

P9 B stravě. Po výkonu již není nutné dodržovat žádná dietní opatření.

P9C zvýšeném pitném režimu. Po vyšetření se může objevit zvýšená teplota, krvácení z konečníku, krev v moči nebo ve spermatu, kde může přetrvávat i několik týdnů. Při zvýšeném příjmu tekutin krvácení většinou spontánně odezní do několika dnů. Močový měchýř není vhodné přepĺňovat, ale chodit na toaletu pravidelně a v kratších intervalech. Pacient bude po vyšetření močit jen do močové lahve, kde všeobecná sestra sleduje, zda se pacient vymočil a jakého zbarvení moč je.

P9D klidovém režimu. Pacient by se měl **až 3 dny po biopsii vyvarovat zvýšené fyzické námahy** (sportování, jízda na kole, práce na zahradě, zvedání těžkých břemen koupání ve veřejných koupalištích apod.).

P9E plánované kontrole na urologické ambulanci pro výsledek histologického vyšetření za 2–3 týdny po odebrané biopsii prostaty. V případě výskytu komplikací, o kterých informoval lékař, jako je horečka, zimnice, třesavka, tlak v oblasti hráze, potíže s močením až zástava močení je nutná okamžitá kontrola na urologické ambulanci, popřípadě v nočních hodinách a o víkendu na centrálním příjmu v nemocnici v Mladé Boleslavi.

P10 Sestra edukuje o dodržování zásad zdravého životního stylu:

P11 Všeobecná sestra během edukace podporuje pacienta v aktivitě a poskytuje mu prostor na položení otázek.

P12 Všeobecná sestra koordinuje edukaci v jednotlivých oblastech zmíněných v bodě P7, P8 a P9 s ostatními členy zdravotnického personálu (lékař, všeobecné sestry).

P13 Všeobecná sestra poskytne pacientovi ucelené informační materiály s obrázky a doporučí mu další vhodné zdroje informací.

P14 Všeobecná sestra po edukaci ověří, zda pacient získal požadované znalosti a dovednosti, a provede vyhodnocení edukace. Pokud některé cíle edukačního procesu nebyly splněny, je třeba pacienta reedukovat.

P15 Všeobecná sestra provede záznam o průběhu edukace do edukačního formuláře.

Kritéria výsledku:

- V1 Všeobecná sestra, která vykonává edukaci, se pacientovi představí.
- V2 Edukace pacienta probíhá dle předem stanoveného edukačního plánu.
- V3 Pacient je dle jeho stupně vědomostí informován o jednotlivých oblastech uvedených v bodě P7, P8 a P9.
- V4 Pacient ví, kde může získat další informace.
- V5 V pacientově dokumentaci je záznam o průběhu edukace, včetně data, času a podpisu edukující sestry.

Ošetřovatelský audit:

Název: Vyhodnocení splnění edukačního standardu pro edukaci pacientů při vyšetření transrektální ultrasonografií s biopsií prostaty.

Oddělení:

Auditor/auditoři:

Datum:

Metody: Otázka pro sestru, otázka pro pacienta, pozorování všeobecné sestry při edukačním procesu, kontrola pomůcek, kontrola prostředí, kontrola dokumentace.

Tab. 27 Kontrolní kritéria a metody hodnocení struktury standardu

kód	Kontrolní kritéria	Metoda hodnocení	Ano	Ne
S1	Byly splněny podmínky v bodech			
S2	S1 - pracovník	kontrola prostředí	1b	0b
S3	S2 - prostředí	kontrola pomůcek	1b	0b
	S3 - pomůcky		1b	0b
S4	Měla sestra potřebnou dokumentaci?	kontrola dokumentace	1b	0b

Tab. 28 Kontrolní kritéria a metody hodnocení procesu standardu

kód	Kontrolní kritéria	Metoda hodnocení	Ano	Ne
P1	Byly splněny podmínky uvedené v bodě procesu P1? představení sestry identifikace pacienta souhlas s edukací	pozorování sestry při výkonu edukace	1b 1b 1b	0b 0b 0b
P2	Posoudila sestra kritéria v bodě P2?	pozorování sestry při výkonu edukace kontrola dokumentace	1b 1b	0b 0b
P3	Stanovila sestra ošetrovatelské diagnózy dle NANDA taxonomie II?	kontrola dokumentace formuláře pro edukaci	1b 1b	0b 0b
P4	Formulovala sestra s pacientem cíle edukace?	kontrola dokumentace	1b	0b
P5	Určila sestra obsah a rozsah edukace společně s pacientem?	otázka pro sestru	2b	0b
P6	Zvolila sestra vhodnou metodu, formu, pomůcky, dobu a způsob hodnocení edukace?	kontrola dokumentace otázka pro sestru	5b	0b
P7	Realizovala sestra edukační proces ve smyslu kritérií uvedených v bodě P7?	pozorování sestry při výkonu edukace kontrola edukace		
P7A	Charakteristika vyšetření TRUS s biopsií prostaty		1b	0b
P7B	Léky		1b	0b
P7C	Odběr biologického materiálu		1b	0b
P7D	Dietní opatření		1b	0b
P7E	Vyprázdnění konečníku		1b	0b
P8	Realizovala sestra edukační proces ve smyslu kritérií uvedených v bodě P8?	pozorování sestry při výkonu edukace kontrola edukace		

P8A	Časový průběh vyšetření		1b	0b
P8B	Strava		1b	0b
P8C	Náplň močového měchýře		1b	0b
P8D	Poloha při vyšetření		1b	0b
P8E	Pocity při vyšetření		1b	0b
P9	Realizovala sestra edukační proces ve smyslu kritérií uvedených v bodě P9?	pozorování sestry při výkonu edukace kontrola edukace		
P9A	Léky		1b	0b
P9B	Strava		1b	0b
P9C	Pitný režim		1b	0b
P9D	Klidový režim		1b	0b
P9E	Plánovaná kontrola		1b	0b
P10	Aktivizovala sestra pacienta při edukaci a poskytla mu prostor na položení otázek?	pozorování sestry při výkonu edukace	2b	0b
P11	Koordinuje sestra edukaci v jednotlivých oblastech uvedených v bodě P7, P8 a P9 s ostatními členy zdravotnického personálu?	otázka pro sestru	1b	0b
P12	Poskytla sestra pacientovi ucelené informační materiály a doporučila mu další vhodné zdroje informací?	otázka pro pacienta	1b	0b
P13	Ověřila si sestra, zda pacient porozuměl edukaci, a provedla s ním vyhodnocení, eventuálně si s ním naplánovala další sezení?	kontrola dokumentace otázka pro pacienta	1b	0b
P14	Vede sestra přesný záznam o všech fázích edukačního procesu?	kontrola dokumentace	1b	0b

Tab. 29 Kontrolní kritéria a metody hodnocení výsledku standardu

kód	Kontrolní kritéria	Metoda hodnocení	Ano	Ne
V1	Představila se pacientovi sestra, která edukaci vykonávala?	otázka pro pacienta	1b	0b
V2	Probíhala edukace dle edukačního plánu?	pozorování sestry při výkonu edukace	1b	0b
V3	Byl pacient edukován dle jeho stupně vědomostí v jednotlivých oblastech uvedených v bodě P7, P8 a P9?	kontrola dokumentace otázka pro pacienta	3b	0b
V4	Ví pacient, kde může získat další potřebné informace?	otázka pro pacienta	1b	0b
V5	Je celý průběh dokumentace přesně zaznamenán v pacientově dokumentaci?	kontrola dokumentace	1b	0b

Celkový počet bodů (struktura + proces + výsledek):

Standard je splněný při dosažení počtu 40–47 bodů (85–100 %).

Standard je nesplněný při dosažení počtu 39 bodů a méně (méně než 85 %).

Koncept standardu vychází z: TÓTHOVÁ, Valerie a kol. *Kulturně kompetentní péče u vybraných minoritních skupin*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-645-6.